

IMAGINEA PĂRINȚILOR ÎN PROZA LUI VLADIMIR BEȘLEAGĂ

Drăgălina BURDUJA

CZU: 821.135.1-3(478).09

burduja.dragalina@gmail.com

Vladimir Beșleagă (n. 25 iulie 1931) în majoritatea operelor, abordează viziunea istorică asupra timpului prin care a trecut. Or, aceasta oferă cititorilor să descopere profunzimea enormă a vieții protagoniștilor. Prezența acestei viziuni ne aruncă pradă criticii justificate asupra celor întâmplare, prin aceasta resimțindu-se interesul și durerea scriitorului față de istorie, față de chinul politic ce l-a dus în spate.

Scriitorul Vladimir Beșleagă este cel care își asumă istoria pe care a parcurs-o, care a simțit-o pe pielea proprie, o redescoperire și o reprezentare sacrificială: „El are necesitatea, ba chiar voluptatea dezvoltării, a comunicării sincere, a analizei radicale. Nevoia mărturisirilor se intensifică mai ales când contextul se dovedește nereceptiv sau nepregătit, interlocutorii dezinformați, neatenți, «neintroduși», într-o problemă sau o situație nouă” [3]. De aceea operele sale reprezintă un proces de căutare a rădăcinilor, a memoriilor, o căutare a istoriei furate de către alte popoare.

Alexandru Burlacu reușește să observe că Vladimir Beșleagă în operele sale exprimă omul în devenirea sa istorică și geografică, pentru că este vorba despre „ontologia complexă a unei drame cu valoare de simbol, a unui destin de înstrăinați, de coborâre într-un infern al existenței în contratimp, trăind intens în subteranele unui timp istoric” [2, p. 124]. Operele lui Vl. Beșleagă într-adevăr reprezintă niște răni deschise îmbibate de substratul ontologic al unui infern mereu deschis, unde personajele feminine, în special mama este pătrunsă de o viață grea, cumplită, dar caracterizată, totodată, prin unicitate în literatura română, pentru că își asumă viața complicată printr-o copilărie dominată de lipsa sprijinului.

Vladimir Beșleagă s-a axat pe memoriile desprinse din realitățile pierdute în timp, dar neuitate de fiul, care prindează orice faptă a părinților. Astfel, scriitorul afirmă: „Am făcut o mică investigație biografică și mi-am dat seama că anume spre această carte tind de mai mult timp” [1], ceea ce demonstrează că a apelat la destinul familiar istoric pentru a concepe o creație de succes.

Operele *Mama. Casa. Pământul și Tata Vasile* reprezintă spectacolul vieții mamei sale, a tatălui său și a propriei sale vieți, compusă din drame, minicomedii, dar și tragedii cutremurătoare și multe întâmplări ale vieții rurale, mălăieștene. Astfel, autorul creionează replici memorabile, dialoguri, emite concluzii despre judecăți la adresa familiei și a timpului. Spectacolul acestora extrem de amplu include și scrierea unor vise sau a unor stări emoționale: „Vreau la școală”, „Cum îți auzeam Glasul, Mamă, izbucneam într-un râs limpede de se umplea lumea de soare!” [4, p.23].

Nevoia unei permanente comunicări pe care autorul o simte îi transformă scri-sul într-o memorare a evenimentelor biografice legate de realități, sentimente, rădă-cinile familiei, concluzii grave, ironia îmbinată cu comicul, toate sunt reunite într-un spectacol de observații, amintiri, care formează tabloul complex al vieții lui Vladimir Beșleagă, a vieții trăite împreună cu cea mai scumpă ființă, mama.

În proza *Mama. Casa. Pământ* mama nu este un personaj de acțiune, dar o tra-iectorie, un centru universal unde se unesc și alte personaje prin intermediul mamei sale, prin care sunt redată acele cumplite vremuri, prin care a fost destinată să le treacă întreaga populație: foametea, sărăcia, deportările, războiul.

Reflectat în oglinzile gândirii personajelor mamă–fiu, observațiile despre casa părintească sunt relevante. Cu atât mai mult, prozatorul amplifică și face trimitire la cuibul ocrotit de către mama sa. Casa în opera lui Vladimir Beșleagă reprezintă ima-ginea primului univers, protecția și spiritualitatea maternă. Datorită mamei, prin grija ei, casa întinerește: „Asta a fost Darul Tău” [4, p.56].

Eugenia Beșleagă, o mamă care este nevoită să supraviețuiască și să marcheze o conseciță în urma sărăciei, care până la urmă se arată competentă să-și crească copilul, valorând pentru el „prima învățătoare”, cea care-l învață și-l educă ca pe urmă fiul săi spună: „Vei veni să mă iei și pe mine și vom fi iar împreună. Veșnic împreună, buna și scumpa mea Mamă!” [4, p.42].

În creația *Tata Vasile* aspectul patern s-a încadrat dintr-o perspectivă ce este ne-cesar să fie analizată: „Pentru că tatăl meu a fost unul dintre cei trei Vasile, care mi-au marcat și modelat viața: a fost tata, profesorul Vasile Coroban și colegul meu drag Vasile Vasilache” [1]. Aceste mărturisiri sunt făcute cu dragoste, deci observăm o atracție deosebită față de cel care i-a dat viață.

Poate nu întotdeauna la cel mai înalt nivel, dar totuși, tata Vasile și-a lăudat mereu feciorul: „Singurul lui copil, și acela fecior, tatei tare-i plăcea să se laudă cu mine, așa că mă lua adeseori cu el ca să se fâlească față de prieteni” [5, p.65].

În calitate de tată, Vasile Beșleagă era văzut ca un tată sever, atent și punctual, după cum mărturisește autorul: „Aveam o pătură sură cu care mă înveleam eu și țin minte că de multe ori el mă controla cum o pun deasupra mea...Și de se întâmpla să nu fie cum se cuvenea, o întorcea cu celălalt capăt. De ce? Avea acea pătură cusută la un capăt o bucată de cârpă neagră. Capătul respectiv trebuia să fie numai la picioare! Era o regulă adusă din armată, care mi se aplica mie cu strictete” [5, p.43], un moment rupt și departe de o realitate democratică, un moment cu tentă autoritară în care seve-ritatea și autoritatea ies în prim-plan.

Planurile unui tată care-și dorea ca fiul să fie „om mare” s-au relizat totuși, nefiind în concordanță cu dorințele lui. Încă până a apărerea pe lume fiul său, i-a fost ales și numele – Adolf: „Am citit într-un calendar, pe-o foaie, despre un matematician neamț și ți-am pus numele lui... În 1931 despre Hitler la noi nu se știa nimic... Am vrut să te faci și tu ca acel mare matematician” [4, p.51]. Din fericire sau din păcate, matemati-cian nu s-a făcut, în schimb își dorea de mic să zboare, să atingă literele în zbor și să ajungă cu ele spre sufletul cititorului: „Copil ca toți copiii de la țară, dar de mic am

simțit ceva în mine, care mă făcea să mă știu mai altfel decât ceilalți copii de seama mea... Iar păsările, păsările erau mereu în visele mele – de mic voiam să am și eu aripi și să zbor” [5, p. 44].

O amprentă dramatică, fiind asemea unei pete pe întregul popor basarabean, pentru că Vladimir Beșleagă oferă multe mărturii despre tatăl său, care a stat în penitenciarul comunist, acolo unde dictatura era la cel mai înalt nivel, unde umilința și anormalul erau acceptate, acolo unde familia lipsește și umanitatea dispare.

Autorul alege să prezinte cititorului 14 scrisori scrise de tatăl său, Vasile Beșleagă. Aceste scrisori completează universul patern ca un tot întreg. Vasile Beșleagă a fost judecat în anul 1950. Fiind contabil în sat, avea multe responsabilități: „A adormit cu geanta cu banii/salariile lucrătorilor cooperativei. Cineva a trecut pe acolo și a cules geanta. Contează că mama a aflat de pozna asta a lui, s-a dus la mai-marii de la raion și le-a zis cu tărie în glas...” [5, p.95]. Privind dintr-un spectru larg, această decizie nu poate fi condamnată, pentru că faptul dat simbolizează frica și găsirea unei uși de ieșire din dramatism.

Vladimir Beșleagă, fiind un observator al oamenilor, evenimentelor, a reușit în aceste opera să deschidă secretele și să scoată în evidență întâmplările din viața unui om. Și-a făcut o îndeletnicire din a căuta prin memorii, amintiri, viața mamei sale, chiar dacă prozatorul merge pe linia investigațiilor, și anume, a familiei, dar ținându-se, totodată, de realitățile timpului în care trecutul se întoarce împotriva omului pe fondul realităților, care au existat între anii 1920-1960 în societate.

Opera lui Vladimir Beșleagă în întregime este o construcție literară surprinzătoare, ce constituie un legitim document, o arhivă vie care trăiește în timp, din partea unei conștiințe, ce se află în amurgul vieții.

Referințe:

1. BORTĂ, V. *Vladimir Beșleagă, despre tatăl Vasile și „Zbor frânt”*. În: „Ziarul Național”. Chișinău, 2015.
2. BURLACU, Al. *Vladimir Beșleagă. Poetica romanului*. Chișinău: Gunivas, 2009.
3. GRATI, A. *Vladimir Beșleagă: „Să spun adevărul despre lumea care a fost și viața ce-am trăit”*. Contrafort, pp.4-5.
4. BEȘLEAGĂ, V. *Mama. Casa. Pământul*. Chișinău: Arc, 2019.
5. BEȘLEAGĂ, V. *Tata Vasile*. Chișinău: Cartier, 2015.

Recomandat

Victoria FONARI, dr., conf. univ.